

Részletes ismertető az Etika 5. tankönyvről

(FI-504030501)

A tankönyv megfelel az Ember és társadalom műveltségterület előírásainak: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet (NAT 2012), az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 2. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyamára 2.2.06 Erkölctan megnevezésű kerettanterv előírásainak, valamint 5. melléklet: Kerettanterv a gimnáziumok 5–12. évfolyama 5.2.07 Erkölctan megnevezésű kerettanterv előírásainak.

Tanári kipróbálás után átdolgozott, már újgenerációs sorozatba illeszkedő tankönyvünk 144 oldal terjedelmű. Szerzői, az etika tankönyvfejlesztő csoport tagjai (Alexandrov Andrea, Dobszay Ambrus, Fenyődi Andrea, Jakab György), akik a teljes 5–8. évfolyamra újragondolt koncepció szerint építették fel a tankönyv anyagát. A koncepció érvényesül egyaránt az egyes évfolyamokon és a különböző tankönyvi szinteken. A következetes témataratás, a kifejtés ellenőrizhető logikai lépései jellemzik a tankönyvet: a tankönyv átgondolt sorrendben fejt ki a kerettanterv egyes egységeit, melyeket a fejezetek és leckék elmélyítenek.

A kiadvány tartalmilag megegyezik az Erkölctan 5. című újgenerációs tankönyvvel (FI-504020501/1), amely az Erkölctan 5. kísérleti tankönyv (FI-504020501) átdolgozása volt. A cím- és kódcsere a tantárgy elnevezésének változása indokolta.

A tankönyv tartalma és szerkezete

A leckék száma 23, a tematika igazodik a kerettantervhez. A fejezetek a kerettanterv első három nagy témájának a sorrendjét követik (*Egészséges élet – Személyes kapcsolatok – Közösségeim*).

Tartalomjegyzék

Bevezető

A mi mesénk

Az egészséges élet

1. A serdülőkor küszöbén
2. Érezd magad jól
3. Neheztett pálya
4. A lélek egészsége
5. Vannak-e céljaid?
6. Hol lakik a lelkiismeret?

Olvasmányok

Személyes kapcsolatok

7. Egyedül nem megy
8. Papa, mama, gyerekek
9. Nálunk az úgy van

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

10. Két "alkalmas" korú gyerek
11. Barátom, ki ismersz engem
12. Akit megszelídítettél
13. Haragszom rád!
14. Akire érdemes hallgatnom
15. Társaink az állatok

Olvasmányok

Közösségben

16. Közösségeim
17. „Alma mater” – az iskola
18. Itt vagyok honn
19. A szabályok
20. Beilleszkedés a közösségbe
21. Együttműködés
22. A konfliktus
23. Más vagy?

Olvasmányok

Gyűjtemények – (Játékok – Kreatív feladatok – Dramatikus feldolgozások)

Az átdolgozás során elsősorban a meglévő tananyagokat használtuk fel, bár a tankönyv régi elemei közül nem egy más helyen és más hangsúllyal szerepel. Egyetlen új rovat jelenik meg: az egész éven át tartó közös meseírás. Ez munkaformájában is újító elem: projektfeladat.

A hosszabb *Bevezető* egyrészt segíti a felső tagozat kezdetére és a tankönyvi munkára hangolódást, másrészt tartalmazza a közös meseírás indítását.

A **leckék** megmaradtak kétoldalasnak, és mindig páros oldalon kezdődnek. Ez az áttekinthetőség segíti a tanárok munkáját, és bevált a tanítási gyakorlatban, mert időarányosan tagolható.

A megújított címadás és sorrend erősíti az egyes leckék feladatainak belső koherenciáját.

A tanítás és tanulás megkönnyítésére egy vizuálisan nem jelzett, de következetes struktúrában helyeztük el a feladatokat, kérdéseket: ez a konstruktív pedagógia elterjedt gyakorlata szerint a *ráhangoló szakasz – a témafeldolgozás – és az összegzés, reflexió*.

A tankönyv nem tartalmaz direkt törzsszöveget. Mivel a gyerekeket aktivizáló, bevonó tankönyvi és kerettantervi szemléletnek a törzsszövegek alapvetően kevésbé feleltek meg, viszont sok helyet vettek el a feladatoktól és a képektől, ezért a szövegek leglényegesebb elemei egy-egy feladat bevezetőjébe kerültek. Az ajánló tartalmakat és utalásokat, linkeket szintén beépítettük a feladatokba.

A tankönyv bőségesen tartalmaz "**kihelyezett vendégszövegeket**", azaz leckén kívüli olvasmányokat, irodalmi szövegeket. Ezek viszont nem a 23 lecke után található, hanem az egyes tematikus fejezetek második

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

felében, így arányosan eloszlanak a könyvben. Ezáltal a fejezetek jobban egységbe rendeződnek, és minden olvasmány önállóan is feldolgozható.

Az **Olvasmányok** választéka gazdag, igyekeztünk a korosztálynak megfelelő szövegeket bevonni, ügyeltünk rá, hogy ne legyenek túl hosszúak. A tanári igényeknek megfelelően bővítettük a felhasznált irodalmat kortárs gyermekversekkel, ezek leggyakrabban ráhangoló szerepet tölthetnek be a tanórákon. Az olvasmányok (vendégszövegek) választhatók, illetve módszertanilag szabadon illeszthetők be a tanórákba. E hasznos kibővítést a fejezetek végén egy-egy oldal reflektív feladatsora követi, a tanulók saját viszonyulásait gondolhatják újra ennek segítségével.

A feladatok nagy része tudatosan épít a gyerekek saját tapasztalatára, élményeire. A tankönyv **Gyűjtemények** elnevezésű fejezetében háromféle feladat szerepel: *Játékok, Dramatikus feldolgozás, Kreatív feladatok*. Szinte mindegyik leckéhez kapcsolódik ebből egy-kettő, tehát egyenletes az eloszlásuk; a leckében jelezzük, hogy a témához tartozik-e kiegészítő feladat. További kiegészítő feladatok kapcsolódnak a leckékhez a tankönyv utolsó szakaszában, a nagy fejezetek végén.

A leckékben piktogram, oldalszám és rövid leírás utal a hozzá kapcsolódó szövegre. A piktogram a leckében ott helyezkedik el, ahol a szöveg a lecke logikájához leginkább illeszkedik. Az olvasmányokhoz külön feladatsor készült, így önállóan feldolgozható egységek lettek.

A tankönyv teljesen új eleme az egész éven át tartó mese-projekt – *A mi mesénk*. Ez kilenc helyen jelenik meg a tankönyvben, vizuálisan elkülönítve. Mindegyik rész tovább építi a mesét, amit a gyerekek csoportban kidolgoznak, rögzítenek. A mesébe rejtve megjelennek **az e témái: család, célok, jellem, tanulás, kitartás, döntés, összetartozás, otthon, értékek**. A közös munka természetesen az együttműködés fejlesztését is szolgálja. Év végére egy illusztrált alkotás születik. E munkafolyamat a tanultak szintetizálását segíti elő a gyerekekben.

Fontos e tankönyv eszköztárában, hogy grafikus által rajzolt képek, képregények jelenítenek meg mindennapi élethelyzeteket, e rajzokhoz feladatok kapcsolódnak. Ezzel a korosztályhoz közelebb tudjuk vinni a témákat, dilemmákat. Jobban érvényesül a játékosság vagy humor, és elkerüljük vele a vizuális közhelyeket, sémákat.

A tankönyv megjelenése, vizuális elemek, grafikus szervezők

A tankönyv felépítése megkönnyíti a tájékozódást. A leckékben mindenhol jelöljük, hogy melyik oldalon található a hozzá tartozó kiegészítő anyag, ez a piktogram a leckének azon részében van, ahová tartalmilag befűzhető az anyag. Így a pedagógus dönthet, melyik elágazáson halad tovább: a lecke – önmagában koherens – felépítését követi, vagy kitér az olvasmányra, ha inkább szöveggel akar dolgozni, vagy például egy dramatikus feladatot választ. Így differenciáltabban alkalmazkodhat a tanulócsoporthoz. A feladatok egy része otthonra is ajánlott, ezeknek a feladatoknak gyakran az értékelésben lehet szerepe.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A feladatok számozottak, és az elágazásokat, kiegészítéseket jelzik a piktogramok. A tankönyv szervező színei egységesek (pl. a feladatszám, táblázatok, alcímek színe).

A tankönyvben a koncepciónak megfelelően többségbe kerültek azok a képek – grafikák és fotók –, amelyek gondolatindítók vagy feladat kapcsolódik hozzájuk. Egy oldalon gyermekrajzok is találhatóak.

A tankönyv képi világát színesíti a rajzos képregény, ami a korosztályhoz kapcsolódást erősíti, miközben fejleszti az értelmező gyerek gondolkodását. A képek nagy részéhez feladat is kapcsolódik, tehát valóban nem csupán illusztrációk. A képanyag inspiráló, jól használható az órai munkában.

A képi kifejezés és kommunikáció fontosságát erősítik azok a feladatok, ahol a tanulók hoznak létre vizuális alkotásokat.

Pedagógiai szemlélet

Összességében a tankönyv játékos, a korosztályhoz közeli helyzeteket vet fel, interaktív, tanulásra serkent, ugyanakkor differenciálási lehetőségeket is biztosít a pedagógus számára. Módszertani gazdagságát, sokféle munkaformáját megőrizte, mindennapi helyzetek és az irodalmi alkotások egyaránt megtalálhatók benne.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE